

УДК 340.143, 159.9

А- 43

Рекомендовано до друку Науково-методичною радою ВНПЗ «Дніпровського гуманітарного університету» від 08.02.2024 р. (протокол № 5)

А-43 Актуальні проблеми юриспруденції та психології: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпро, 15 грудня 2023 р.). Дніпро: ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», 2023. 218 с.

Збірник конференції містить матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми юриспруденції та психології» (15.12.2023), у роботі якої взяли участь здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти закладів вищої освіти України.

Матеріали науково-практичної конференції надруковані в авторській редакції.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

докт. юрид. наук, проф. **Олег КИРИЧЕНКО** (*голова*); канд. юрид. наук, доц. **Тетяна ЛЕЖНЄВА** (*заст. голови*); **Андрій МІРОШНИК** (*секретар*); канд. юрид. наук **Сергій ДУБОВ**, докт. юрид. наук, проф. **Вадим НЕГОДЧЕНКО**, докт. юрид. наук, доц. **Сергій ПЕНЬКОВ**, канд. псих. наук, доц. **Людмила ПРИСНЯКОВА**, докт. псих. наук, доц. **Олександр САМОЙЛОВ**

© ВНПЗ ДГУ, 2023

© Автори, 2023

За результатами методик «Five Facet Mindfulness Questionnaire» виявлено, що 42% досліджуваних за статусом «Студент» мають високий рівень спостереження, 58% досліджуваних мають середній рівень спостереження. Це свідчить про те, що більшість студентів знаходяться у процесі формування свого спостереження. (Рисунок 4).

За результатами методик «Five Facet Mindfulness Questionnaire» виявлено, що 33% досліджуваних за статусом «Студент» мають високий рівень опису, 67% досліджуваних мають середній рівень опису. Це свідчить про те, що більшість студентів знаходяться у процесі формування свого опису. (Рисунок 5).

За результатами опитувальника «Рівень суб'єктивного контролю» виявлено, що 92% досліджуваних за статусом «Студент» мають екстернальність, 8% досліджуваних мають інтернальність. Це свідчить про те, що у більшості досліджуваних пасивні. персональні конструкти. (Рисунок 6).

Поліщук Анна Гусейнівна

здобувач вищої освіти

другого (магістерського) рівня вищої освіти
Дніпровського гуманітарного університету

Науковий керівник:

Спіріна Ірина Дмитрівна

доктор медичних наук, професор,
професор кафедри психології
Дніпровського гуманітарного університету

САМОВИЗНАЧЕННЯ ОСОБИСТОСТІ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ КОНТЕКСТ

Самовизначення особистості - це актуальна тема в сучасному світі, де індивіди шукають своє місце та формують своє ставлення до себе та інших. В епоху постійних змін і соціокультурних трансформацій, здатність самостійно визначити свою ідентичність стає ключовою для досягнення особистого щастя і задоволення якістю життя.

З виникненням нових соціокультурних викликів, багато індивідів стикаються із складнощами у визначенні, хто вони справді є та якою має бути їхня роль у суспільстві. Глобалізація, розвиток інтернет-технологій, розширення прав та свобод особистості, відкриття нових шляхів самовираження — це всі зміни, що створюють унікальний контекст для самовизначення.

Проблематикою самовизначення особистості займалися наступні науковці: Боришевський М.Й. [1], Вітковська О. І. [2], Крягжде С. [3], Радчук Г. К. [4], Сердюк Л. [5].

Самовизначення особистості - це процес, в якому індивід визначає свою глибоку ідентичність, цінності, переконання та цілі у житті. Це процес розуміння себе, своїх потреб і бажань, а також сприйняття свого місця у світі.

До основних видів самовизначення особистості відносяться:

1. гендерне самовизначення. Визначення своєї статевої ідентичності та гендерної ролі. Питання гендеру стає важливим аспектом самовизначення для багатьох людей,

2. соціальне самовизначення - це визначення свого соціального статусу та місця у суспільстві. Це включає в себе самоідентифікацію за професією, статусом, етнічною приналежністю тощо,

3. самовизначення в особистих відносинах: Визначення своїх стосунків та ролі у взаєминах з іншими. Це включає в себе роль друга, партнера, батька, сина або доньки,

4. самовизначення в особистому розвитку: Визначення своїх цілей та прагнень у житті. Це стосується розвитку власних здібностей та досягнень.

До основних складові самовизначення особистості можна віднести:

Самовизначення особистості складається з кількох важливих компонентів:

1. самоідентифікацію. Визначення власної ідентичності та усвідомлення себе як унікальної особистості,

2. самосприйняття. Сприйняття свого фізичного, психологічного та емоційного стану,

3. цінності і переконання. Формування основних цінностей та переконань, які визначають поведінку та вибір життєвого шляху,

4. цілі та завдання. Визначення особистих та професійних цілей та завдань.

Можна окреслити наступні механізми формування самовизначення особистості:

1. соціалізація. Вплив сім'ї, оточуючого суспільства та культурних особливостей на формування самовизначення,

2. освіта - отримання знань та досвіду, які сприяють саморозвитку та самовизначенню,

3. особистий досвід - навчання через особистий досвід, помилки та досягнення,

4. самоспостереження - активний процес сприйняття та рефлексії над власними діями та почуттями,

5. спілкування з іншими - взаємодія з іншими людьми, обговорення та обмін думками,

6. пошук індивідуальності - активний процес відкриття своєї унікальності та відмінностей від інших індивідів.

Самовизначення - це процес, який триває протягом усього життя. Важливо розуміти, що індивіди можуть змінювати своє самовизначення з часом. Всі мають право на самовизначення і самореалізацію без обмежень та стереотипів. Самовизначення може бути важливим фактором для досягнення особистого щастя та гармонії у власному житті. Підтримка та розуміння оточуючих грають важливу роль у процесі самовизначення.

Психологічні аспекти самовизначення грають важливу роль у формуванні і розвитку ідентичності та особистості. До ключових психологічних аспектів, які слід враховувати у контексті самовизначення можна віднести:

1. **формування ідентичності.** Психологічна ідентичність - це постійний процес, в якому індивід визначає, хто він є. Це включає в себе усвідомлення власних цінностей, переконань, інтересів, статевої ідентичності, гендерної ролі та багато інших аспектів. Психологи визначають різні етапи формування ідентичності, такі як етап пошуку, експериментування та утвердження,

2. **роль самооцінки.** Самооцінка грає важливу роль у процесі самовизначення. Індивіди, які мають позитивну самооцінку, зазвичай легше визначають свої цінності та впевнено приймають рішення щодо свого життя. Негативна самооцінка може ускладнювати процес самовизначення,

3. **самоусвідомлення.** Самоусвідомлення передбачає аналіз власних думок, почуттів, бажань та переконань. Це важливий аспект процесу самовизначення, оскільки він дозволяє індивіду ліпше розуміти себе і власні мотивації,

4. **психосоціальний розвиток.** Процес самовизначення пов'язаний із психосоціальним розвитком, який включає в себе опанування різних важливих навичок та вирішення завдань на різних етапах життя. Наприклад, в підлітковому віці особливо актуальним стає питання формування гендерної ідентичності та незалежності від батьків. У дорослому віці основним завданням може бути визначення та досягнення кар'єрних та особистих цілей.

5. **конфлікти і кризи.** Час в житті, коли виникають конфлікти і кризи, може бути важливим для самовизначення. Наприклад, криза середнього віку або криза ідентичності підлітка може суттєво вплинути на те, як індивід розуміє себе та своє місце у світі,

6. **специфіка психологічних аспектів в різних культурах.** Культурні впливи і цінності можуть відігравати ключову роль у формуванні ідентичності та самовизначення. Різні культури мають свої підходи до того, що вважається нормою або прийнятним у аспекті ідентичності,

7. **роль соціального середовища.** Важливо враховувати, як соціальне середовище, включаючи сім'ю, друзів, співробітників та соціальні групи, впливає на процес самовизначення. Підтримка та взаємодія з оточуючими можуть бути важливими для успішного самовизначення.

Самовизначення особистості - це процес найглибшого відкриття самого себе, формування ідентичності та пошуку сенсу у житті. Важливо

підтримувати індивідів у цьому процесі та сприяти їхньому особистому розвитку.

Список використаної літератури:

1. Боришевський М.Й. Духовні цінності в становленні особистості громадянина /Боришевський М.Й. Педагогіка і психологія. 1997. № 1. С.144 – 150.
2. Вітківська О. І. Професійне самовизначення особистості і практичні аспекти професійної консультації. К.: Науковий світ, 2001. 92 с
3. Крягжде С. П. Психологія формування професійних інтересів./ С. П. Крягжде – Вільнюс, 1981. 195 с
4. Радчук Г. К. Особистісне та професійне самовизначення як чинник професійного становлення особистості / Г. К. Радчук. // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. 2012. Вип. 5.
5. Сердюк Л. // Самотворення у розвитку особистості : науково-методичний посібник / Л. З. Сердюк, Т. М. Яблонська, О. І. Пенькова, Н. Д. Володарська [та ін.] ; за ред. Л.З. Сердюк. К.: Педагогічна думка, 2015. С. 4-5

Поночков Данило Олексійович

здобувач вищої освіти

другого (магістерського) рівня вищої освіти
Дніпровського гуманітарного університету

Науковий керівник:

Агарков Олег Анатолійович

доктор політичних наук, професор,

професор кафедри психології

Дніпровського гуманітарного університету

ОСОБЛИВОСТІ ЛІДЕРСЬКИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

В сучасному світі, де зміни є єдиною постійною, лідерство стає ключовою якістю, яка робить індивіда конкурентоспроможним у різних сферах життя. Освіта, зокрема вища освіта, є важливим ресурсом для розвитку лідерського потенціалу. Лідерський потенціал здобувачів вищої освіти стає все більш актуальною темою, оскільки суспільство постійно шукає відповіді на виклики сучасності, і вони часто приходять від лідерів, які мають високий рівень знань та навичок.

Вища освіта, як правило, спрямована на передачу знань та розвиток інтелектуальних навичок здобувачів вищої освіти. Однак, дотримання лише